

PALMESØNDAG
GUDSTJENESTE

Fjellhamar kirke søndag 5. april 2009

Johannes 12,1-13

PREKEN

1.   FORRIGE EPISODE

I forrige episode eller kapittel hendte dette i dramaet om Jesus fra Nasaret. Han vekket sin gode venn Lasarus opp fra de døde, og snakket, forventningene og begeistringene for Jesus nådde nye høyder. Overprestene og fariseerne samles for å finne ut hva de skal gjøre: ”Denne mannen gjør mange tegn. Lar vi ham holde på slik, vil snart alle tro på ham. Så kommer romerne og tar både det hellige sted og folket vårt”. Da grep øverstepresten det året, Kaifas, ordet og sa: ”Det er bedre for dere at ett menneske dør enn at hele folket går til grunne”. Så startet de for alvor planarbeidet med å få Jesus drept, og ga påbud om at den som visste noen måtte melde fra.

Påskan er jødernes kanskje største høytid. Det finnes opplysninger om at rundt 250 000 lam ble slaktet under høytiden og med i hvert fall 10 på hvert lam kan byen ha rommet 2-3 millioner mennesker. Påskan ble feiret til minne om flukten og frigjørelsen fra slaveriet i Egypt. Etter å ha spist påskemåltidet våker de gjennom natten og venter på Messias som skal komme med den endelige forløsningen.

Med dette som bakteppe er dramaet rundt Jesus satt. Store folkemengder samlet til en fortettet høytidsfest for frihet og forventning om Messias komme, Jesus mektige virke i ord og gjerning med dødeoppvekkelsen av Lasarus som det rykende ferske toppunktet, og overprestene og fariseernes drapsplaner og etterlysning begrunnet i at han må dø for å redde folket. Spørsmålet som surret blant folk flest på den svære tempelplassen var: ”Hva tror dere? Kommer han ikke til festen?”

2.   BIBELTEKSTEN

Johannes 12,1-13:

Seks dager før påske kom Jesus til Betania der Lasarus bodde, han som Jesus hadde vakt opp fra de døde. ²Der ble det holdt et gjestebud for ham. Marta vartet opp, og Lasarus satt med til bords. ³Da kom Maria med et pund ekte, kostbar nardussalve, og med den salvet hun Jesu føtter og tørket dem med sitt hår. Hele huset ble fylt av duften. ⁴Da sa Judas Iskariot, en av disiplene, han som siden forrådde ham: ⁵«Hvorfor ble ikke denne salven solgt for tre hundre denarer og pengene gitt til de fattige?» ⁶Dette sa han ikke fordi han hadde omsorg for de fattige, men fordi han var en tyv. Det var han som hadde kassen, og han pleide å ta av det som ble lagt i den. ⁷Men Jesus sa: «La henne være! Hun har gjemt salven til den dag jeg skal begraves. ⁸De fattige har dere alltid hos dere, men meg har dere ikke alltid.» ⁹Det ble kjent i den store mengden av jøder som var samlet, at Jesus var i Betania. Nå kom de dit, ikke bare for hans skyld, men også for å se Lasarus som han hadde vakt opp fra de døde. ¹⁰Da la overprestene opp planer om å drepe Lasarus også, ¹¹for mange av jødene drog dit for hans skyld og kom til tro på Jesus. ¹²Dagen etter ble det kjent i den store folkemengden som var kommet til festen, at Jesus var på vei inn i Jerusalem. ¹³Da tok de pal megrener og gikk ham i møte, og de ropte: Hosanna!

Velsignet være han som kommer, i Herrens navn, han som er Israels konge!

Be en bønn

3. JESUS BLIR SALVET I BETANIA

Seks dager før påske kom Jesus til Betania. Dagene før selve påskefesten var fulle av spenning og forventning samt mange praktiske gjøremål som en stor fest avkrever. Jerusalem by hadde ikke sjanse til å huse alle de tilreisende. De bodde i landsbyer rett utenfor. Slik som Betania. Den ligger øst for byen på vei opp til Oljeberget, høyden øst for byen med Kedrondalen i mellom. Der bor hans gode venner Lasarus, Marta og Maria. De er fulle av takknemlighet over Jesus som vekket Lasarus opp fra de døde og lager et gjestebud for Jesus. Marta varter opp så godt som bare hun kan og klager nå heller ikke over sin søster som også nå er opptatt av andre ting. Maria har nemlig funnet frem et pund ekte, og/eller flytende, kostbar nardus salve. Laget av urter fra India. I sin innsigelse antyder Judas at denne salven var verdt 300 denarer, dvs 300 dagslønner, altså en drøy årslønn. I dag 200-250 000 kroner. For 327 gram salve. Vet neimen ikke om det finns så dyr salve i dag.

Det må ha vært en spesiell situasjon på grensen til det pinlige og brysomme, som ikke var mulig å overse av i hvert fall tre grunner.

1. Den ekstreme sløsing med en kostbar salve.
2. Salving var forbeholdt to situasjoner – salving av kongen ved innsettelse og salvingen av lik til jordferden. Marias tanke var i takknemlig over brorens liv at Jesus var verdt alt hun kunne gi. Jesus ser det mer som en salving av hans gravferd. En gravferd som jo gjør han til kongenes konge.
3. Maria salver Jesu føtter, og tørker dem med håret sitt. Normalt salves hodet. Valget av føttene fremmer vel da ytterligere Jesu storhet i Marias øyne, selv de er verdt en slik ærefull handling. Tørkingen med håret er mer sammensatt. En gift kvinne setter sitt hår opp. Det løses håret er forbeholdt mannen å se og forbindes for øvrig med horene. Marias løse hår viser vel hennes hengivenhet og fortrolighet til Jesus, og hun lar seg ikke styre av hva folk måtte tenke.

Judas protesterer. I følge Johannes fordi han går glipp av en stor sum i kassen han håndterte og som han tok penger fra. Kanskje var det en medvirkning til forræderiet: I tillegg til å være flink med penger ble det også hans svakhet og fristelse. Det sies at vi lettest fristes til fall innenfor det området vi har spesielle evner.

Jesus forsvarer Maria. De fattige hadde vært der selv om de 250 000 hadde blitt brukt til å hjelpe mange. Jesus hadde de i blant seg i kun noen dager til. Det var litt nå eller aldri en slik handling kunne gjøres for Jesus.

Ryktet om at Jesus var på vei til Jerusalem og var kommet til Betania har nok godt som ild i tørt gress. Det ble forsterket av ønske om å se og høre om Lasarus sin oppvekkelse fra de døde. Så det ble nok ikke så rent lite med folk som samlet seg i og rundt huset i Betania i løpet av dagen. Følelsen av å miste kontroll må ha vært påtagelig for overprestene og fariseerne, og de utvider drapsplanene til å omfatte Lasarus også.

4. INNTOGET I JERUSALEM

Dagen etter tar Jesus steget fullt ut. Han går inn i løvens hule. Med drapsplaner og etterlysning mot seg, holder han seg ikke unna eller smyger seg usett inn. Nei, modig går han inn i full åpenhet. Inn i et overfylt, feststemt og frihetslengtende Jerusalem. Uten noe velregissert sikkerhetsopplegg alias toppolitiker i dag. Ryktene har gått om at han er på vei inn og folk kommer ut for å møte han. Og på toppen av Oljeberget møtes de to mengdene, de som var med Jesus fra Betania og de som kom for å møte han.

Spontant skjærer de av palmegrener og ærer Jesus. Palmegrenene var et seierssymbol og frihetssymbol. Det ble f eks brukt når opprøreren Simon Makkabeer, ble hyllet og prydet myntene sist Israel var et fritt land.

Hosianna-ropet er hentet fra de siste versene i salme 118 som ble brukt som en hilssingssalme sunget i veksel når pilgrimmene toget inn i Jerusalem. Her rettes de tydelig mot Jesus, og i følge Johannes så legger de til det ikke lite kontroversielle – han som er Israels konge! Jesus rir inn på et esel og oppfyller da profetien fra Sakarja om fredskongen som skal komme ridende på et esel. Jeg har sett noen ri på et esel og det gir virkelig et annet inntrykk enn å ri på hest. En konge på hest er klar for krig, en konge på esel kommer med fred. Hvordan hadde det virket om politiet i dag hadde brukt esler i stedet for hest i møte med folk? Både en morsom og interessant tanke.

Nei, dette er ikke å smygge seg usett inn. Jesus har vel ikke styr på folkemengden, men det er helt klart at han som lenge hadde forbudt disiplene og snakke om at han var Messias lar det nå skje i full åpenhet, i et overfylt og Messiaslengtende påskefest i Jerusalem. Lasarus gikk sikkert sammen med han, og mange vitnet om den dødeoppvekkelsen. Fariseerne sa til hverandre: ”Der ser dere at ingen ting nytter. All verden renner etter han”.

5. GI GUD DET BESTE DU HAR

Jeg vil avslutte med noen tanker om salving Maria gjør. Hun tar det beste hun har og kan få tak i og gir til Jesus. En salve verdt en kvart million brukes på Jesus føtter og til å tørke etterpå bruker hun håret sitt. Det må ha kostet henne mer enn en kvart million. Men hennes ønske om å gi det beste hun hadde til Jesus gjør at hun ikke bryr seg om hva folk tenker. De får si hva de vil. Dette vil jeg gjøre for Jesus.

Hva er det med disse Mariaene? For to uker siden hørte vi Maria, Jesu mor, svare engelen når hun fikk beskjed om å føde Guds Sønn uten manns medvirkning: ”Jeg er Herrens tjenerinne. La det gå med meg som du har sagt.” Disse Mariaene har sett noe, skjønt noe, er fylt av Guds ånd som gjør at de mer enn noe annet ønsker å gi sitt beste, sitt liv til Gud.

Det er i Guds ånd. Det er selve evangeliet. Gud ga selv det beste han hadde for vår skyld. Han ga Jesus. Han som slik det sto i Filipperebrevet var i Guds skikkelse, ga avkall på det, tok på seg en tjeners skikkelse, ble mennesker lik, og var lydige til døden. Gud ga sitt beste ved å gi oss Jesus, og nå er han i ferd med å gi sitt liv for oss. Ved sin død soner han straffen for alt det onde så vi skulle gå fri og isteden ta i mot tilgivelsen.

Mariaenes reaksjon, å gi det beste de har, sitt liv, til Jesus, er ikke en fanatisk handling men en naturlig takk og ære til han som er Gud og som ga seg selv for oss. Forrige søndag hørte vi om trosmannen Abraham som i tillit til sin Gud var villig til å ofre sin sønn Isak på Guds bud. Grotesk, men Gud stoppet det.

Når vi fikk vårt første barn, var det en enorm opplevelse. Sto i 4. etasje på Aker sykehus og så ned på bilene som kjørte forbi på Østre Aker vei, og tenkte: Vet dere ikke hva som har skjedd? Kjører dere bare forbi? Jeg var på sykehuset hele tiden, dvs tre-fire døgn, og for at Eli innimellom skulle få hvile tok jeg lille Ole Martin med meg ut av rommet. Jeg hadde da nettopp begynt på et prosjekt om å lese bibelen fra perm til perm og jeg fant fram bibelen for å lese noen kapitler, mens mor og barn sov. Jeg slo opp dit jeg var kommet, 1 Mosebok 22; fortellingen om Abraham som blir bedt om å ofre Isak. Jeg tror jeg knapt har blitt truffet så hardt av et bibelord som da. Ikke av ofringen av Isak, det er slutt på alt som heter offer med Jesus. Det var heller ikke det å være en stolt, tilstedeværende og omsorgsfull pappa. Det er en gudgitt oppgave som jeg siden med stor glede har gitt meg i kast med. Nei, det traff meg med å sette Gud først. Og at dette lille guttebarnet dypest sett ikke er mitt. Noe jeg eier. Han er Guds.

Maria, Jesu mor, ga sitt liv til tjeneste for Gud. Abraham var ut fra sin kultur og tid villig til ofre sin sønn Isak. Marta stelte som best hun kunne til fest for Jesus. Det var hennes hjertespråk og stor gave, og det ga hun til Jesus. Maria ga en kostbar salve og en symbolfull æreshandling til Jesus. Som et vitnesbyrd og eksempel for alle rundt – inkludert alle verdens bibellesere. Johan Sebastian Bach skrev til Guds ære på alt han komponerte.

Å gi det beste vi har til Gud. Jeg skal ikke si for mye hva det måtte være for oss. Men jeg skal si at han er verdt det. Han som er Gud. Han som ga alt for oss. Vi utfordres til frivillig å gi av vårt, i takknemlighet. Våre evner, vår tid, våre penger. Til Guds ære og menneskers gave. Å gi vårt liv. Gi det beste vi har. Hva betyr det når vi jobber med å bygge ny kirke i dag? De fattige og trengende er der alltid.

I dag utfordres vi kanskje aller mest til å ta del i lovprisningen av Jesus, hyllesten til han som kommer i Herrens navn. Det handler om vårt forhold til Jesus, hva vi vil gi han og si til han, og ikke hva sidemannen tenker. Og til oss så ofte sammensatte og halvhjertet mennesker slutter jeg med noen ord jeg fant til denne dagen:

Jesus tar i mot hyllesten og tilbedelsen selv om den er av tvilsom karakter. Han vet at annen hyllest kan han ikke få av mennesker.

Noen mennesker våger ikke tilbe Jesus. De er redd deres tilbedelse ikke skal være ekte. Men Jesus er vant med tollere og syndere, fariseere og skriftlærde. Han tar i mot alle. Det er bare å komme!